

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka
Agnieszka Kozińska-Makowska

Warszawa, dnia 9 lipca 2025 r.

Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka¹, które odbyło się w dniu 18 czerwca 2025 r.

Spotkaniu przewodniczyła Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka, Agnieszka Kozińska-Makowska („Pełnomocnik”). Pełnomocnik powitała uczestników Zespołu, informując na wstępie o udziale w posiedzeniu ekspertów z Departamentu Wykonywania Wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka Rady Europy, którzy w dniach 16-18 czerwca 2025 r. przebywali z wizytą roboczą w Warszawie oraz o udziale Przewodniczącej Podkomisji Stałej ds. wykonywania przez Polskę wyroków ETPC oraz TSUE Sejmu RP.

I. Informacja o bieżącej działalności Pełnomocnika.

1. Sprawy zakomunikowane Rządowi w II kwartale 2025 r.

Pełnomocnik poinformowała, że w okresie od daty ostatniego posiedzenia Zespołu (20 marca 2025 r.) do dnia 17 czerwca 2025 r., Europejski Trybunał Praw Człowieka („ETPC”, „Trybunał”) zakomunikował rządowi **34 nowe skargi**. Większość z nich (21 skarg) dotyczy przewlekłości postępowań - odpowiednio karnych i przygotowawczych (17 skarg) oraz administracyjnych i sądowo-administracyjnych (4 skargi). 6 skarg dotyczy kwestii środowiskowych, a mianowicie stwierdzenia braku legitymacji skarżących (osób indywidualnych i stowarzyszeń) do zakwestionowania przed sądami administracyjnymi lokalnych „Programów ochrony powietrza”, które zdaniem skarżących naraziły ich na ponoszenie skutków silnie zanieczyszczonego powietrza (*Kuczma i inni p. Polsce* – zarzuty związane z prawem do poszanowania życia prywatnego, brakiem drogi sądowej i brakiem skutecznego środka odwoławczego). W tym kontekście przedstawicielka Ministerstwa Klimatu i Środowiska dodała, że również przed Trybunał Sprawiedliwości UE trafiły niedawno sprawy dotyczące braku zaskarżalności „Programów ochrony powietrza”. 3 nowe skargi dotyczą zarzutów związanych z wysokością kosztów sądowych w sprawach cywilnych (*Ojczyk i inni p. Polsce*). Z pojedynczych skarg odnotować z kolei można: skargę dotyczącą charakteru zastosowanych środków specjalnych związanych ze wzmocnioną ochroną skarżącego - skazanego w związku z aferą Amber Gold, w zakładzie karnym (*Stefański-Plichta p. Polsce* – zarzut naruszenia prawa do życia prywatnego i prawa do skutecznego środka odwoławczego); skargę na brak przyjęcia na studia podyplomowe w Wyższej Szkole Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu, otrzymującą dofinansowanie ze środków publicznych, z uwagi na niespełnienie stosowanego przez szkołę wymogu przedłożenia zaświadczenia od proboszcza (*Jopp p. Polsce* – zarzut naruszenia prawa do nauki, prawa do wolności wyznania, zakazu dyskryminacji i prawa do skutecznego środka odwoławczego); skargę dotyczącą braku dostępu do okluzulowanej części akt sprawy dotyczącej odwołania skarżącego od zwolnienia go ze służby wojskowej w wyniku cofnięcia mu poświadczenia bezpieczeństwa do klauzuli ściśle tajne (*Czerwiński p. Polsce* – zarzut braku

¹ Powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

rzetelności postępowania i naruszenia prawa do poszanowania życia prywatnego) oraz skargę dotyczącą braku możliwości przesłuchania świadka oskarżenia na rozprawie (*Dymiński p. Polsce* – zarzuty związane z rzetelnością postępowania i równością stron).

Łącznie w 2025 r. zakomunikowanych zostało 40 nowych skarg.

Pełnomocnik poinformowała również, że od czasu ostatniego posiedzenia Zespołu, na którym przekazana została informacja o utrzymującym się braku nowych środków tymczasowych nałożonych na Polskę, sytuacja uległa znaczącej zmianie. Od początku kwietnia 2025 r. Trybunał zastosował **środek tymczasowy w stosunku do Polski już 45 razy**. Wszystkie te przypadki związane są z wejściem w życie przepisów o zawieszeniu prawa do wnioskowania o ochronę międzynarodową i zobowiązują Polskę do niewydalania cudzoziemca z Polski. Pełnomocnik podkreśliła jednocześnie, że **część środków (22) przestała już obowiązywać** albo w skutek jego uchylecia przez Trybunał, albo braku przedłużenia okresu stosowania środka. W pozostałych przypadkach środki tymczasowe są dalej w mocy, a rząd przedkłada Trybunałowi żądane informacje. Ponadto Pełnomocnik podkreśliła, że w żadnej z najnowszych spraw, w której zastosowany został środek tymczasowy, Trybunał nie zakomunikował jeszcze rządowi skargi indywidualnej. W kilku przypadkach MSZ otrzymało informację, o skreśleniu skarg z listy spraw.

2. Orzeczenia wydane lub notyfikowane w II kwartale 2025 r.

W okresie od 1 kwietnia do 17 czerwca 2025 r. Trybunał notyfikował **13 orzeczeń** w sprawach polskich, w tym 2 wyroki oraz 11 decyzji, obejmujących łącznie 45 skarg. Dodatkowo, pomiędzy dniem ostatniego posiedzenia Zespołu (20 marca 2025 r.) a końcem marca, Trybunał notyfikował rządowi 8 decyzji, wydanych w dniach 27 lutego, 6 i 13 marca.

- Spośród **11 decyzji: (i)** 4 decyzje (obejmujące 20 skarg) zatwierdzały ugodę – trzy z nich, obejmujące łącznie 19 skarg, dotyczyły przewlekłości postępowania karnego, a jedna – zarzutów związanych z praworządnością; **(ii)** 3 decyzje (obejmujące 17 skarg) zatwierdzały deklarację jednostronną – jedna decyzja, obejmująca 10 skarg, dotyczyła braku zapewnienia przez Polskę ram prawnych dla uznania i ochrony związków jednopłciowych (decyzja *Gruszczński-Rękowski i inni p. Polsce* – była to deklaracja jednostronna bez zasądzenia słusznego zadośćuczynienia), jedna decyzja, obejmująca dwie skargi, dotyczyła zarzutów związanych z praworządnością (*Burchard i Szymczak p. Polsce*), a jedna decyzja, obejmująca 5 skarg, dotyczyła przewlekłości postępowań karnych; **(iii)** 3 decyzje, obejmujące 8 skarg, zostały uznane za niedopuszczalne (skarga *Wróbel p. Polsce* – z uwagi na przedwczesne złożenie skargi, sprawa *Manowska i inni p. Polsce* – z uwagi na oczywistą bezzasadność skarg, a sprawa *Łaciak p. Polsce* – z uwagi na utratę statusu ofiary). Dwie pierwsze z ww. spraw dotyczyły zarzutów związanych z praworządnością: sprawa *Wróbel* odnosiła się do szeregu zarzutów związanych z postępowaniem o uchylenie immunitetu sędziego Sądu Najwyższego, toczącym się przed Izbą Dyscyplinarną SN, która zgodnie z orzecznictwem Trybunału nie spełniała wymogu „niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” – Trybunał uznał skargę, złożoną w czasie, gdy toczyło się postępowanie w drugiej instancji (obecnie przed Izbą Odpowiedzialności Zawodowej), za przedwczesną, ponieważ dopóki postępowanie na poziomie krajowym nie zostanie zakończone, brak jest możliwości pełnej oceny jego wpływu na prawa skarżącego wynikające z Konwencji; sprawa *Manowska i inni* (obejmująca 6 skarg: *Manowska p. Polsce*, *Zaradkiewicz p. Polsce*, *Krajewski p. Polsce*, *Misztal-Konecka p. Polsce*, *Grela p. Polsce* i *Szanciło p. Polsce*) dot. zarzutów naruszenia prawa do rzetelnego procesu w zw. z brakiem powiadomienia skarżących o postępowaniu toczącym się przed Naczelnym Sądem Administracyjnym ws. stwierdzenia nieważności uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z sierpnia 2018 r.

rekomendującej siedmiu kandydatów na sędziów Izby Cywilnej Sądu Najwyższego - w tym wszystkich skarżących oraz nierekomendującej innych kandydatów, m.in. skarżącego w sprawie *Sadomski p. Polsce* (zob. niżej). W sprawie *Łaciak*, dotyczącej zarzutów związanych z brakiem zasądzenia skarżącemu na poziomie krajowym odszkodowania za tymczasowe aresztowanie w związku z jego późniejszym uniewinnieniem, Trybunał uznał, że zadośćuczynienie za naruszenie nie musi mieć formy pieniężnej; (iv) 1 decyzja skreślała skargę z listy spraw z powodu zaprzestania popierania skargi przez skarżącego.

- Spośród **2 wyroków**: (i) 1 wyrok dotyczył braku zapewnienia w Polsce ram prawnych dla uznania i ochrony związków osób tej samej płci (*Andersen p. Polsce* – sprawa powtarzalna względem wyroku wiodącego *Przybyszewska i inni*); (ii) 1 wyrok (nieostateczny) dotyczył naruszenia prawa do rzetelnego procesu z uwagi na zakres kontroli sądowej uchwały KRS z sierpnia 2018 r. rekomendującej siedmiu kandydatów na sędziów Izby Cywilnej Sądu Najwyższego (w tym wszystkich skarżących w sprawie *Manowska i inni*, zob. wyżej) oraz nierekomendujących innych kandydatów, w tym skarżącego. Trybunał podkreślił w wyroku, że o ile zarzuty skarżącego dotyczące postępowania konkursowego zostały zbadane przez Naczelny Sąd Administracyjny, który w wyniku jego odwołania uchylił ww. uchwałę KRS, o tyle korzystne dla skarżącego rozstrzygnięcia nie doprowadziły do ponownego rozpatrzenia jego kandydatury i nie wywołały praktycznego skutku. Kontrola sądowa nie była zatem wystarczająca, a tym samym – nie była zdolna do skutecznej ochrony praw skarżącego. Trybunał nie zasądził w niniejszej sprawie słusznego zadośćuczynienia.

Łącznie w 2025 r. Trybunał wydał wobec Polski 35 orzeczeń, w tym 9 wyroków (rozstrzygających 25 skarg) i 26 decyzji (rozstrzygających 68 skarg). Wszystkie wyroki stwierdzały co najmniej jedno naruszenie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. 13 decyzji zatwierdzało ugodę, 7 zatwierdzało deklarację jednostronną, 4 stwierdzały niedopuszczalność skargi, a 2 skreślały skargi z listy spraw z powodu zaprzestania popierania ich przez skarżących.

3. Sprawy w procesie wykonywania.

Pełnomocnik poinformowała, że według stanu na dzień 17 czerwca 2025 r., w procesie wykonywania pod nadzorem Komitetu Ministrów RE znajdowały się **154 orzeczenia**, w tym 119 wyroków i 35 decyzji zatwierdzających ugodę. 54 wyroki zostały przez Komitet Ministrów sklasyfikowane jako wiodące, a 74 jako powtarzalne (przy czym kilka wyroków jest jednocześnie wiodących dla pewnej kwestii, a powtarzalnych w odniesieniu do innej, więc widnieją w obu klasyfikacjach). Największą grupę spraw wymagających wykonania niezmiennie stanowią wyroki dotyczące przewlekłości postępowań cywilnych i karnych (33 sprawy) oraz administracyjnych i sądowo-administracyjnych (15 spraw).

Od początku 2025 r. Komitet Ministrów RE zamknął nadzór nad 12 orzeczeniami.

4. Pozostałe informacje.

W II kwartale 2025 r. Pełnomocnik i jej zespół zapewnili obsługę dwóch grup roboczych Komitetu Sterującego Rady Europy ds. Praw Człowieka: Grupy redakcyjnej ds. praw człowieka i sztucznej inteligencji oraz Grupy Redakcyjnej ds. Wykorzenienia Bezkarłości za Poważne Naruszenia Praw Człowieka. Ponadto jeszcze w czerwcu Pełnomocnik weźmie udział w posiedzeniu Komitetu Sterującego ds. Praw Człowieka oraz Komitetu Ekspertów ds. Systemu ETPC.

II. Informacja na temat ostatniego posiedzenia KMRE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC

Pełnomocnik poinformowała, że w agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconemu nadzorowi nad wykonywaniem wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniach 10-12 czerwca 2025 r. w Strasburgu, znalazła się grupa wyroków *Przybyszewska i inni*, dotycząca kwestii braku ram prawnych dla uznania i ochrony związków par jedнопłciowych, obejmująca następujące wyroki: *Przybyszewska i inni p. Polsce*, skarga nr 11454/17 i nast., wyrok z dnia 12 grudnia 2023 r., *Formela i inni p. Polsce*, skarga nr 58828/12 i nast., wyrok z dnia 19 września 2024 r., *Szypuła i inni p. Polsce*, skarga nr 78030/14 i nast., wyrok z dnia 27 lutego 2025 r., *Andersen p. Polsce*, skarga nr 53662/20, wyrok z dnia 24 kwietnia 2025 r. Zastępczyni Pełnomocnik przekazała, że w sprawie nie została przeprowadzona debata, jednak Komitet Ministrów RE przyjął decyzję oceniającą stan wdrażania ww. wyroków, w której:

- odnotował podjęte przez rząd działania legislacyjne i ocenił proponowane rozwiązania jako adekwatne dla zapewnienia prawnego uznania i ochrony związków jedнопłciowych oraz wezwał do szybkiego zakończenia procesu legislacyjnego;
- odnotował także pozytywnie zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w proces legislacyjny;
- przyznał, że środki indywidualne w tej grupie spraw są ściśle powiązane ze środkami generalnymi;
- zwrócił się do władz krajowych o przedstawienie nowych informacji w sprawie wykonywania omawianej grupy wyroków do końca października 2025 r. oraz wskazał na plan umieszczenia jej w agendzie jednego ze swoich posiedzeń w 2026 r.

W odniesieniu do aktualnego stanu prac nad projektami ustawy o związkach partnerskich i ustawy wprowadzającej, przedstawicielka Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (Departamentu ds. Równego Traktowania) poinformowała, że oba rządowe projekty nadal są procedowane. Były dwukrotnie przedmiotem posiedzenia Stałego Komitetu Rady Ministrów, ostatnio w dniu 30 kwietnia 2025 r. W związku z tym, że projekty nie zostały uzgodnione na poziomie rządowym, trzecie ich wniesienie na SKRM odbędzie wraz z załączonym protokołem rozbieżności. Przedstawicielka KPRM wyjaśniła, że brak uzgodnienia wynika z tego, że uwagi zgłaszane przez część resortów dotyczą samej koncepcji projektowanych ustaw i nie spełniają standardu wynikającego z ww. wyroków ETPC (z których jasno wynika, że brak ram prawnych jest naruszeniem Konwencji).

Podkreśliła też, że Ministra ds. Równości podjęła rozważania nad środkami pozaustawowymi i pozalegisłacyjnymi, które mogłyby odnieść się do sytuacji skarżących w obszarach wskazanych w wyrokach Trybunału, np. w przedmiocie braku odnotowywania w rejestrach krajowych małżeństw jedнопłciowych zawartych za granicą. W tym zakresie Ministra ds. Równości zwróciła się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z apelem o podjęcie działań w celu zmiany praktyki urzędów stanu cywilnego. W tym kontekście Przedstawicielka KPRM poinformowała o rządowym stanowisku co do konieczności transkrypcji zagranicznych aktów małżeństwa osób tej samej płci, przedstawionym w sprawie C-713/23 Wojewoda Mazowiecki przed Trybunałem Sprawiedliwości UE. Opinię co do takiej konieczności wyraził w tej sprawie również rzecznik generalny TSUE.

Odnosnie do projektu poselskiego dotyczącego tej samej materii oraz w odpowiedzi na pytanie Przewodniczącej sejmowej Podkomisji stałej ds. wykonywania przez Polskę wyroków ETPC oraz TSUE, przedstawicielka KPRM poinformowała, że Ministra Katarzyna Kotuła złożyła w Sejmie projekt poselski - zawierający podobne rozwiązania co projekt rządowy - jako posłanka i nie jest to projekt rządowy. Podkreśliła jednak, że niezależnie od

prac w Sejmie, rząd będzie kontynuował działania na rzecz wykonania omawianych wyroków Trybunału.

W podsumowaniu, Pełnomocnik MSZ zwróciła uwagę, że odpowiedzialność państwa za wykonanie orzeczeń ETPC ciąży na państwie jako całości. Zatem niezależnie czy zostanie przyjęty projekt poselski czy rządowy, to z punktu widzenia wykonywania wyroków będzie to tak samo ważne, przynosząc skutek w postaci realizacji zobowiązań wynikających z danego orzeczenia Trybunału.

III. Dyskusja z przedstawicielami Departamentu Wykonywania Wyroków ETPC Rady Europy.

Pełnomocnik MSZ poinformowała, że przedstawiciele Departamentu Wykonywania Wyroków ETPC Rady Europy, Szymon Janczarek oraz sędzia Joanna Hetnarowicz-Sikora, przebywają w Polsce z wizytą roboczą poświęconą problemowi przewlekłości postępowań oraz kwestii skutecznych działań upowszechniających i edukacyjnych w kontekście wzmocnienia wdrażania orzeczeń ETPC. Poinformowała też, że w ciągu ostatnich trzech dni odbyli spotkania z Ministerstwem Sprawiedliwości odnośnie do kwestii wykonywania środków generalnych w sprawach dotyczących przewlekłości postępowań cywilnych, karnych i przygotowawczych, z Naczelnym Sądem Administracyjnym, Ministerstwem Rozwoju i Technologii oraz Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi ws. wykonywania środków generalnych w grupie *Beller*, dotyczącej przewlekłości postępowań przed organami i sądami administracyjnymi, a także spotkali się nową Pełnomocnik Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka, Anną Wydrą-Maj, aby porozmawiać o sposobach upowszechniania wśród funkcjonariuszy Policji wiedzy na temat orzecznictwa Trybunału i standardów z niego wynikających dla codziennej pracy policjantów. Pełnomocnik podziękowała wszystkim osobom zaangażowanym w organizację tych wydarzeń. Dodatkowo, przedstawiciele Rady Europy odbyli spotkanie o charakterze szkoleniowym z kilkudziesięcioma sędziami-koordynatorami ds. praw człowieka przy sądach okręgowych.

Przedstawiciele Rady Europy przybliżyli uczestnikom posiedzenia funkcje pełnione przez Departament ds. Wykonywania Wyroków ETPC, tj. przede wszystkim dotyczące analizy i oceny informacji przekazywanych przez rządy w ramach procesu wykonywania orzeczeń oraz merytorycznego wsparcie Komitetu Ministrów RE, ale z drugiej strony - także wsparcia dla państw członkowskich w zwiększeniu ich zdolności do wykonywania wyroków.

W odniesieniu do wykonywania orzeczeń Trybunału przez Polskę, przedstawiciele RE z uznaniem odnotowali zwiększenie znaczenia tematu wykonywania na poziomie krajowym, dzięki m.in. pracom nad ustawą o wykonywaniu orzeczeń ETPC oraz powołaniu w Sejmie Podkomisji stałej poświęconej temu zagadnieniu. Należy mieć nadzieję, że wszystkie te elementy przyczynią się do przyspieszenia procesu wykonywania i doprowadzą do trwałej redukcji spraw w wykonywaniu, a tym samym - także do zmniejszenia liczby nowych skarg wnoszonych do Trybunału.

Zwracając się do członków Zespołu, podkreślili potrzebę zaangażowania departamentów merytorycznych w różnych resortach w celu zidentyfikowania działań mających na celu wykonanie wyroków ETPC, pamiętając, że nie zawsze chodzi o zmiany legislacyjne, a często o kwestie techniczne czy praktykę. Konieczne jest zastanowienie się w ramach swoich resortów nad skutecznymi sposobami wyeliminowania problemów, które już wcześniej zostały zidentyfikowane przez Trybunał.

Następnie przekazali informację o sprawach, które wpisane zostały w agendę posiedzeń Komitetu Ministrów RE w bieżącym roku (wyroki dot. praworządności we wrześniu, sprawa *M.K. i inni* oraz *Pokilkayew* w grudniu) oraz sprawach w procedurze wzmocnionej (wyroki dot. tajnych więzień CIA, dostępu do aborcji, przemocy Policji, kontroli operacyjnej, związków

jednopłciowych, przewlekłości i praworządności), wskazując jednocześnie na zasadność refleksji także nad sprawami w procedurze standardowej, które z założenia powinny być prostsze do wykonania, ale w przypadku znajdowania się w procesie wykonywania przez ponad 5 lat, konieczne jest zastanowienie się, czy problemy z wdrożeniem nie wymagają przeniesienia ich do procedury wzmocnionej.

W trakcie dyskusji przedstawicielka Krajowej Rady Sądownictwa zwróciła się do przedstawicieli RE z pytaniem o sposób rozumowania Trybunału w kontekście jego decyzji w sprawie *Manowska i inni p. Polsce*, wskazując, że w dotychczasowym orzecznictwie w sprawach praworządnościowych Trybunał bardzo szeroko traktował zakres prawa chronionego art. 6 ust. 1 Konwencji, a we ww. sprawie pokazał diametralnie różne rozumienie treści tego prawa. W odpowiedzi przedstawiciele RE zwrócili uwagę, że Trybunał jest organem niezależnym i nie ujawnia sposobów dochodzenia przez siebie do konkluzji poza tym, co zostało wyrażone w danym wyroku czy decyzji. Eksperci z Departamentu Wykonywania Wyroków ETPC Rady Europy poznają treść orzeczenia Trybunału w tym samym czasie i zakresie co wszyscy inni. Dodatkowo należy zauważyć, że w ww. sprawie Trybunał wydał decyzję o niedopuszczalności, co oznacza, że nie trafi ona do wykonywania.

Pełnomocnik MSZ zwróciła się do przedstawicieli RE z pytaniem o przesłanki, którymi kierują się przy ocenie czy dane naruszenie miało charakter jednostkowy czy nie – mając na uwadze, że zdarzają się sytuacje, w których państwo dochodzi do wniosku, że dane naruszenie miało taki charakter i w zakresie środków ogólnych najwłaściwszym sposobem na zapobieżenie w przyszłości podobnym przypadkom jest przetłumaczenie wyroku i upowszechnienie informacji o nim, natomiast eksperci Rady Europy dostrzegają potrzebę podjęcia także innych działań. Przedstawiciele RE podkreślili w odpowiedzi, że to państwo ma lepsze instrumenty, aby ocenić, czy problem zidentyfikowany na bazie orzeczenia Trybunału jest wyrazem jakiegoś większego zjawiska (np. w orzecznictwie sądów). Natomiast jednym z indykatorów takiego zjawiska, z którego korzysta RE (i państwo także może) jest liczba spraw przed Trybunałem dotyczących tej samej tematyki. Ponadto eksperci RE posługują się źródłami powszechnie dostępnymi, informacjami otrzymanymi z organizacji pozarządowych. Na pytanie Pełnomocnik czy eksperci Departamentu ds. Wykonywania Wyroków ETPC kontaktują się z Trybunałem, żeby uzyskać ww. informacje, podkreślili, że Trybunał bardzo mocno strzeże swojej niezawisłości, nawet wobec innych części systemu Rady Europy. Jedynie w przypadku szczególnej czy pilnie potrzebnej informacji mogą drogą oficjalną uzyskać wybrane dane statystyczne.

W tym kontekście uczestnicy spotkania wyrazili zainteresowanie sposobem i zakresem interakcji pomiędzy Trybunałem a komórką Rady Europy zajmującą się kwestią wykonywania orzeczeń Trybunału, a także o rodzaj wzajemnego oddziaływania. Przedstawicielka KPRM (DRT), na przykładzie decyzji w sprawie *Gruszczyński-Ręgowski*, w której Trybunał odwołał się do procesu wykonywania, zapytała na ile istotna w orzecznictwie Trybunału jest praca Departamentu Wykonywania Wyroków ETPC. Zastępczyni Pełnomocnik ds. koordynacji wykonywania wyroków zwróciła natomiast uwagę, że sam Komitet Ministrów RE, w ramach realizacji zadania nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń, w trakcie oceny czy państwo podjęło skuteczne działania celem rozwiązania problemu wynikającego z danego wyroku, bierze pod uwagę orzeczenia Trybunału w późniejszych, podobnych sprawach. Przedstawiciele RE podkreślili, że przekaz informacji od nich do Trybunału jest bardzo otwarty, natomiast prawnicy z Kancelarii Trybunału kontaktują się z nimi w razie potrzeby. Efekty takiej wymiany można jednak zauważyć w konkretnych orzeczeniach Trybunału, w których odnosi się on do procesu wykonywania podobnych spraw i przyjętych w ramach tego procesu środków (np. w uzasadnieniu wyroku *L.D. p. Polsce* znajduje się odniesienie do środków opisanych przez rząd w raporcie z wykonania wyroku w sprawie *Kacper Nowakowski p. Polsce*). Zastępczyni Pełnomocnika MSZ ds. postępowań przed ETPC zwróciła uwagę, że również rząd w swoich

stanowiskach procesowych przed Trybunałem posiłkuje się informacjami z procesu wykonywania podobnych spraw (np. w sprawach, w których od czasu wydarzeń będących przedmiotem skargi zmienił się stan prawny, co pozwoliło na wykonanie podobnych spraw, przed Trybunałem wskazywany jest historyczny charakter zarzucanego naruszenia). Pełnomocnik MSZ podniosła także inny rodzaj interakcji Trybunału z procesem wykonywania, wskazując, że to Trybunał ocenia kwestię wykonania przez państwo zobowiązań wynikających z deklaracji jednostronnych (pod nadzór Komitetu Ministrów RE trafiają wyroki i decyzje zatwierdzające ugody) - i w ramach tej oceny może przywrócić sprawę zakończoną deklaracją jednostronną rządu na listę spraw.

IV. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń ETPC.

- Informacja nt. wykonywania grupy wyroków dotyczących przewlekłości postępowań cywilnych i karnych - grupa *Bąk p. Polsce, Majewski p. Polsce* oraz *Rutkowski i inni p. Polsce*.

Przedstawicielka Ministerstwa Sprawiedliwości poinformowała, że w resorcie tym został przygotowany, z uwzględnieniem ocen wyrażanych przez Komitet Ministrów RE w odniesieniu do spraw dotyczących przewlekłości postępowań, program „Sprawne sądy”. Zakłada on kluczowe propozycje zmian organizacyjnych i legislacyjnych i oparty jest o 10 filarów: (i) digitalizacja wymiaru sprawiedliwości (skanowanie akt papierowych, usprawnienie dostępu do dokumentów cyfrowych); (ii) zwiększenie liczby asystentów sędziów (ponad tysiąc nowych etatów przewidzianych jest na 2025 r., założeniem jest parytet dwóch asystentów na jednego sędziego); (iii) powrót sędziów-wizytatorów do orzekania; (iv) promowanie i zwiększenie jakości mediacji (m.in. poprzez wprowadzenie ogólnopolskiego rejestru mediatorów, akredytacji ośrodków szkolących, ujednolicenie certyfikatów); (v) certyfikowani biegli sądowi (reforma biegłych, w grudniu 2022 r. MS powołał Pełnomocnika ds. biegłych, którego zadaniem jest przygotowanie strategii, certyfikacji, centralnej listy biegłych i instytucji tworzących opinie, planowane jest też zwiększenie wynagrodzeń biegłych); (vi) szybsze rozpoznawanie spraw frankowych (poprzez m.in. ograniczenie wymogów dowodowych, składanie wniosków przez system informatyczny, wzmocnienie etatami asystenckimi); (vii) rozszerzenie funkcjonalności portalu informacyjnego i jego centralizacja (m.in. uruchomienie funkcji wnoszenia pism procesowych przez portal informacyjny sądów, na razie tylko w postępowaniach przed sądami II instancji); (viii) przewidziane są szkolenia zarządcze dla prezesów sądów (dwa razy w roku narady z prezesami i dyrektorami sądów, szkolenia zarządcze prowadzone razem z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury); (ix) praktyczne przepisy wykonawcze dla prawa rodzinnego (został powołany zespół problemowy w Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego, który analizuje stan prawny dot. spraw rodzinnych i opiekuńczych, a następnie zaproponuje rozwiązania); (x) nowelizacja ustawy o skardze na przewlekłość.

Odnosnie do nowelizacji ustawy o skardze na przewlekłość, w pierwszej kolejności przeanalizowane i zidentyfikowane zostały następujące problemy: nadmierny formalizm, fragmentacja postępowania, zbyt niskie zasądzania, długotrwałość rozpatrywania spraw oraz wyłączenie niektórych rodzajów postępowań spod działania ustawy. Głównymi założeniami projektu nowelizującego skargę na przewlekłość są: (i) rozszerzenie zakresu przedmiotowego ustawy na postępowania wykonawcze, postępowania o pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego i prokuratora, rozważane jest także dalsze rozszerzenie o postępowania dyscyplinarne; (ii) proponuje się wnoszenie skargi w oddzielnym piśmie procesowym (pod rygorem bezskutecznego wniesienia), jednocześnie dla stron przygotowane zostaną pouczenia; (iii) okoliczności uzasadniające skargę przeniesione zostaną do elementów fakultatywnych – jest to ważne rozwiązanie, bowiem większość skarg była odrzucana z uwagi na brak tych elementów formalnych, a proponowana zmiana

spowoduje, że skarga będzie środkiem bardziej dostępnym i mniej sformalizowanym; wszelkie braki formalne będą mogły zostać uzupełnione w trybie odpowiednim dla danego postępowania; (iv) skład jednoosobowy do rozpatrywania skargi; (v) sporządzanie uzasadnień z urzędu, a postanowienia doręczane będą od razu wraz z uzasadnieniem, także organom nadzorczym (np. prezesowi sądu); wreszcie (vi) podwyższone zostaną kwoty za przewlekłe prowadzenie postępowania – z przedziału od 2 (kwota minimalna) do 20 tysięcy zł (kwota maksymalna) do przedziału od 3 do 30 tysięcy zł, podwyższone zostaną też kwoty za każdy rok trwania przewlekłego postępowania. Ustawa jest obecnie na etapie uzgodnień międzyresortowych.

Ponadto MS podejmuje działania upowszechniające, dokonuje tłumaczeń oraz publikuje wyroki Trybunału dotyczące przewlekłości, przygotowują też co pół roku newsletter z orzecnictwem Trybunału, pracują nad tłumaczeniem fiszek tematycznych i przewodników po standardach orzeczniczych wydawanych przez Kancelarię Trybunału, w szczególności planowane jest przetłumaczenie przewodnika po orzecnictwie dot. art. 6 Konwencji.

W trakcie dyskusji przedstawicielka Krajowej Rady Sądownictwa, odnosząc się do filarów programu „Sprawne sądy”, zadała pytanie o plany rządu ws. rozwiązania problemu braku sędziów, wskazując na istnienie ponad tysiąca wakatów na stanowiskach sędziowskich i brak ogłaszania nowych konkursów. W odpowiedzi, przedstawicielka MS poinformowała, że są przeprowadzane stosowne analizy i proponowanym rozwiązaniem jest wzmocnienie kadrowe sądów przez ww. środki, takie jak powrót sędziów-wizytatorów do orzekania, zwiększenie orzekania przez asesorów sądowych oraz zwiększenie liczby asystentów sędziów. Ponadto wakaty sędziowskie są zajmowane przez asesorów.

V. Sprawy różne.

Pełnomocnik poinformowała o zakończeniu prac nad „Raportem z wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę za 2024 r.” i przekazaniu go do Stałego Komitetu Rady Ministrów. Przypomniała, że po jego przyjęciu przez Radę Ministrów zostanie on opublikowany na stronie internetowej MSZ oraz przesłany do Sejmu i Senatu RP.

Pełnomocnik poinformowała także o zmianie na stanowisku Prezesa ETPC. Od dnia 30 maja 2025 r. funkcję tę sprawuje Mattias Guyomar, sędzia z ramienia Francji.

Agnieszka Kozińska-Makowska
Pełnomocnik Ministra